

PÉTER LÁSZLÓ

Juhász Gyula

A MUNKÁSMOZGALOMBAN

(5.)

A költő összes művei kritikai kiadásának az a kötet, amely az 1920 és 1923 közötti évek publicisztikai termését takarítja be, még számos értékes vallomást hoz majd a szocializmus, a szocialista munkásmozgalom mellett. Még csak egyet idézek itt abból az előadásból, amit a költő a munkáskulturáról mondott a Munkásszínpad egyik előadása alkalmából, s a Munka 1931. június 28-i számából ismerünk. Az új kultúra, hangoztatja Juhász Gyula, a munka kultúrája lesz, mert egy értéket ismer, a munkát. «Nem a dologtalan és megcsömörült jóllakottak szenzációvágyát akarja majd kielégíteni, de az új szépségekre és igazságokra szomjúhozóknak érdeklődését.» *«Munkáskultúra lesz az eljövendő, a most kialakuló, a szó legszorosabb értelmében, mert a munka becsületén és kultuszán épül és minden dolgozóhoz fordul. Nem kiváltságos lesz, hanem egyetemes, új hit új hirdetője, új tudás új terjesztője. Ennek az új kultúrának vagyunk mi szerény és szegény harcosai, úttörői és legyünk is, mindnyájan, munkások, testvérek.»*

5

Meddig tartott Juhász Gyula munkásmozgalmi tevékenysége? A Munkáskultúra átköltöztetése a Berlini körüli laktanyából a Maros utcai kiskaszinóba (1920), majd a Munka megszűnése (1921), végül a szociáldemokrata szervezet életében beállított kedvezőtlen tükörváltás (1922) majd 1923 tájt a mozgalmi élet bizonyos lanyhulásához vezetett Szegeden, s ez nyilván előnytelenül hatott Juhászra is. Mégsem szakadt el teljesen a munkásság életétől, erre bizonyosság néhány életrajzi adat is. Juhász 1923 pünkösdjén ünnepelte költői működése negyedszázados évfordulóját. Lejött ünnepelésére a két ifjúkori barát, Babits és Kosztolányi is. Bizonyára jólesett a költőnek az ő köszöntésük, de a legmélyebben a munkások ragaszkodása hatotta meg. Az Est 1923. május 23-i számában Szabó Lőrinc részletes tudósítást adott arról a lampionos szórakozásról, amellyel a Szegedi Általános Munkásdaléglevél dalosai tisztelték meg költőjüket. Szabó Lőrinc szerint a költő a nyitott ablakban hallgatta az éneket, majd remegő hangon, meghatottan válaszolt a szegedi szociáldemokrata párt szónokának szavaira, aki az ének után úgy üdvözölte őt, mint »a szegények költőjét«. «Kedves munkásköztársaim — mondta Juhász Gyula könnyekig meghatottan — alig tudok szavakat találni elfogódottságomban, hogy köszönetet mondjak a mi szolidaritásunknak ezért a gyönyörű megnyilatkozásáért. Én, aki egész életemben a dolgozókat, szegényeket és elnyomottakat költője voltam, csak azt ígérhetem, hogy ezentúl is a tiétek leszek és remélem, hogy ezentúl is sokszor fogunk meg találkozni, talán nehéz, de bizonyára dicsőséges napokban is. Amikor a magyar munkásságot mindenki cserbenhagyta, és amikor engem is mindenki cserbenhagyott, akkor találkoztunk mi először. Ez a barátság tehát a szenvedés tüzeiben edződött meg s éppen ezért örökkévaló. Erre a barátságra gondolok ebben a szép órában, és kérlek benneteket, hogy a szeretetet, amellyel hozzám jöttetek, tartásotok meg szívetekben». Szabó Lőrinc még hozzátette: «Zúgó éljen és taps fogadta Juhász Gyula szavait és őszinte volt az ünneplés, egyszerűségében és ügvetlenségében nagyon megható és nagyon illő Juhász Gyula egyéniségéhez. Valami különös testvériség érzése fogott el mindenkit itt a költő közelében, s az újságírók, mialatt a gyermekbarát-egyesület és a dalárda szónokait átadták ajándékaikat, egy emléklapot és Csokonai műveinek ötkötetes új kiadását, lementek az udvarra, ahol a gyönyörű csillagfényes éjszakában most már Petőfi-dalokat és népdalokat énekeltek a munkások, a szocialisták, a magyarok. Kint a kapufélfához támaszkodva egy rendőr állt. Egy szót sem szólt, csak pipázott és a társaságot nézte. Csak akkor szólalt meg, amikor az ünnepély véget ért, és a dalárda kifelé indult: — Uraim, kint az utcán oltás el a lampionokat!»

Egy hónap múlva makói barátai ünnepelték Juhász Gyulát, s ebből az ottani munkások is részt kértek. Június 17-én este Espersit János makói házához vonult a makói munkásdalkör lampionos menete, s a költő tiszteletére elénekelték Juhásznak *A munka szent és Csokonainak A tihanyi echóhoz* c. megzenésített versét. «A Munkásdalárda fegyvermezett és a csöndes éjszakában valóban megkapó hatású énekét — írja a Makói Reggeli Újság 19-én — Juhász Gyula a nyitott ablaknál állva megindultan és könnyes szemmel hallgatta végig». A szerenád után a makói munkásság nevében a Tanácsköztársaság idején a városi direktorium volt élnöke, a börtönből akkoriban szabadult Párkas Imre hőmunkás köszöntötte a költőt.

A Hétfői Rendkívüli Újság 1926. április 12-i számából még egy szerenádrol értesülünk, amely valószínűvé teszi azt is, hogy ezekben az években nem volt ritka az ilyesfajta ünneplés a munkások részéről költőjük iránt. «A Szegedi Munkás Dalkör — írja a tudósítás — Gyula napjának előestéjén szerenáddal lepte meg Juhász Gyulát Ipar utcai csöndes kis lakásában. Az emberi fájdalom és szenvedés igaz hangú lantosa, hálásan köszönte meg a munkások kedves meglepetését, akik egy díszoklevéllel kedveskedtek a Mesternek. A munkások és a dalárda nevében Dani Lajos üdvözölte Juhász Gyulát. Elhozta a vasmunkások, a kőművesek, a vasutasok és a munka többi kérges kezű, de meleg és érző szívű robotosainak üdvözlését és jókívánatát, akik fölfigyelnek és lelkiüket frissítik föl és erősítik meg Juhász Gyulának igaz gyöngyű lírájában. A fekete áprilisi éjszakában szomorú dalok szárnyaltak Palánk halotti csöndes környékén. A járőkelő emberek megálltak egy pillanatra. A csukott ablakok kinyitódtak: a munkások ünnepezték és köszöntötték Juhász Gyulát névnapjának előestéjén, aki életét nyújtotta szenvedőknek és elnyomottaknak.» A díszoklevél ma is megvan a szegedi múzeumban: hasonmását Nagy Dezső közölte a Tiszatáj 1956. júniusi számában.

A szegedi Színház és Társaság írja 1924. november 17-én: «Szegeden, minden nagy dolgok fókuszán, a színházban, a héten nagy sikerrel folyt le a „Csokoljón meg” című vígjáték bemutatása, mialatt Juhász Gyula négy iskolát végzett embereknek beszélt Anatole France-ról és a művészetéről egy fölsővárosi rosszent, viszesfalú házban.» Más adataink is azt mutatják, hogy a költő 1924/25-ben még tevékenyen részt vett a Munkáskultúránban hetente kétszer tartott előadássorozaton, amely 1925. március 31-én éppen az ő Jókairól szóló előadásával fejeződött be. Június 1-én is szerepelt a szegedi munkások Gyermekbarát Egyesületének gyermekdelutánján... (Folyt. köv.)

Kaland a nézőtérén

Történetünk idején különösen mozgalmas napja volt a szegedi nyári szabadtéri játékoknak: a világhírű szovjet balett-táncosok mutatkozottak be először ezen az estén. A díszpályákban miniszterek, miniszterhelyettesek is helyet foglaltak, s a nézőtérén képviselve voltak a legkülönfélébb társadalmi rétegek, az ország valamennyi tájáról: a szabolcsi pedagógusoktól kezdve a sztálinvárosi munkásokig.

Hősünk — egy fiatal sztálinvárosi munkásasszony — arra is kihatározta az amúgy is szűkre szabott szegedi tartózkodási időt, hogy néhány kedves szegedi ismerősét és rokonát felkeresse. Sok becsélni valójuk akadt; ebben mellesleg hősünknek különleges adottságokkal rendelkező. Ezért történhetett meg, — amit pedig egyébként nőkről csak a legnagyobb rosszindulattal lehet általában feltételezni —, hogy tudniillik elkésett egy kicsit az előadásról.

Most minden jel arra mutatott, hogy megbűnhődik ezért a kis késésért: szünetig nem engedték helyükre a későbbjövőkét. Ahol várakozni kellett, ottan nem sokat lehetett látni, elég szép számmal gyűltek össze ott is. A nézőtér meg fel-felharagú tetszésnyilvánításra, tapsra azonban a nőben általában szűkösen méretezett kiáncsúságot most a legújabb hírlenséggel felcsiszolt hősökben, és ő elszánt határozottsággal tett kísérletet arra, hogy helyére jusson. De alig tett néhány lépést — csak a miniszteri vendégek páholyáig jutott el — rémülettel látta, hogy néhány méterrel feljebb egy szigorú jegyzető körülhatárolt területre fuszol vissza karjánál fogva egy elkésett sorstársat.

Hogyan meneküljön e fenyegető veszély elől? Ha feljebb tesz pár lépést, ő is menthetetlenül a jegyzető karjai közé rohan, és visszavezetik. De talán most még nem látta meg? Itt azonnal eszelekedni kell! De mit?

Szorongatott helyzetében észrevette, hogy a mellette levő páholyban csak egy férfi ül, s több szék üres mellette. Határozott mozdulattal leült a magányos férfi mellé, majd odahajolt a kis meglepett férfihez, s fiúlébe sügva udvariasan megkérdezte: — Mondja, te lehet ülni erre a székre?

A férfi megadta az engedélyt. Arra a helyre nem várt senki: az oda várt miniszter-társak egyből elfoglaltságuk miatt nem utazhattak le Szegedre. Sőt — úgy gondolta — ezzel a talpraesett fiatalasszonnyal majd csak eltársalog a szünetekben.

Ebben a feltételezésben csalódnia kellett. Az annyira bátor fellépéssel kezdő asszonyka ugyanis hosszú ideig egy szót sem szólt. Minden oka megvolt erre, s különben is az a legmesszebbmenően elégedett tette az a tény, hogy egyáltalán leülhetett.

Előjáróban néhány speciálisan női tulajdonságra céloztam — most az igazság kedvéért meg kell állapítanom, hogy a férfi sem lett volna férfi, ha ezt az érdekesen alakult helyzetet annyiban hagyja. Jó néhány perc hallgatás után ő törte meg a csendet.

— Mondja, asszonyom, maguk felé mind ilyen szótlanok a nők?

— Jaj, dehogyis, kérem! Csak tetszik tudni, olyan feszélyezetten érzem itt magam, hogy idelelkodtam. Nekem tulajdonképpen nem is ide szólni a jegyem.

— Igazán? — mondta a férfi udvarias csodálkozással, *noha ezzel a körülménnyel az első pillanattól kezdve tisztában volt.*

— Tessék mondani, milyen hely ez? — A férfi nem akarta megmondani, hogy ez a meghívott állami vezetőknek fenntartott hely, tudta, hogy ezzel zavarba hozná az asszonyt. Egyéb elfogadható választ pedig nem tudott hirtelen kitalálni.

Pillanatnyi habozását természetesen azonnal észrevette a fiatalasszony, s felvilágló reménnyel sietett egy újabb kérdéssel az ohajtott választ is megadni.

— Talán a maga jegye sem ide szól?

— Dehogy nem, kérem, csak... — Hát még azt sem tudja, hová váltott jegyet? — záporoztak most már felháboroztatlanul a kérdések az eddig szótlan asszony szájából.

— Nem érdekes az, milyen jegy szól ide. Üljön csak nyugodtan, asszonyom, az én ismerőseim már nem jönnek el — próbálta a férfi megnyugtatóan magyarázni az egyre kényelmetlenebb kérdéseket feltevő asszonynak. — Ó, igazán kedves — szólt kissé megnyugodva az asszony. — De nem zavarok én tovább, csak a szünetig, s megyek, megkeresem a helyemet.

Pár perc múlva kezdődött a szünet. Az asszony készült elhagyni menekőhelyét, de minden közönség nélkül mégsem akart távozni. A férfi pedig már szóbaelegyedett a szomszéd páholyokban ülő ismerős vendégekkel, akik éppen arról érdeklődtek, kicsoda az ismeretlen vendég. Ily módon elkerülhetetlenné vált a bemutatkozás.

— X—Y miniszter.
— X—Y miniszter.
— X—Y miniszterhelyettes — és így tovább — mutatkoztak be sorra a férfi ismerősei.

Az asszonyka kedvesen mosolygott, s ő is elmormolta a nevét. Közben örömmel állapította meg magában, milyen kedves jökevényül társaságba csöppent bele, mert ahelyett, hogy neheztelne a tolatkodásáért, milyen kedvesen viccelnek vele, s ilyen csuda nagy embereknek adták ki magukat, hogy őt megismerjék egy kicsit. Na, de megérti ő a viccet, s ilyenkor sem jön zavarba. Eppen ezért ezt bizonyítandó, mikor már vagy az ötödik miniszter mutatkozott be, kedélyesen megjegyezte: — Ne mondja! Maga is csak miniszter? Miért nem mindjárt Kádár elvtárs?

Általános nevetés tört ki a társaságban. Az asszony pedig azonnal a magabiztos örömmel nyújtotta ezt a feszületen derültárcát, hogy mégis csak visszatromfolt az élcelődésekre.

Am a férfiak sem hagyták magukat.

Igazán sajnáljuk, hogy közbejött elfoglaltsága miatt pillanatnyilag Kádár elvtársal nem tudunk szolgálni. De ha esetleg szükségből Marosán elvtársal is megelégednénk, tessék, ott ül közvetlenül maga előtt.

Marosán elvtárs — aki már előzőleg is felfigyelt az élénk társalgásra — nevének hallatára hátrafordult és jellegzetesen barátságos mosollyal biccentett, mintegy kérdőleg az ismert elvtársakhoz.

— Jaj, istencm! — sziszszent fel megdöbben az asszony. Hiszen ennek feleséfe tréfa! Tényleg Marosán elvtárs!

Őt képekről és a híradókból nagyon jól ismerte.

S bizony hiába mosolygott Marosán elvtárs a legbarátságosabban, a mi ártatlan munkásasszonyunk nagyon megijedt.

— De hiszen, akkor maguk lényeg miniszterek! — rémülődött.

elcsatlaksák, gyorsan keríttek egy vad, szőlő jegyet. Skjnos ez sem használt. Nincs itt neki keresnivalója. Jó, tudja ő, hogy a moianai vezetők többségben munkás emberek, de azért...

Törte a fejét, hogyan tudjon kellő ürügyet találni a lelépésére, mikor egy kissé távolabb páholyból odalépett hozzá az egyik miniszter felesége.

— Mánia! Te vagy az? — Jézusom — képedt el a mi munkásasszonyunk — hiszen te Z. Agi vagy Békécsabánól!

Is a sztálinvárosi munkásasszony most már véglegesen megnyugodott. Nem idegenek közé tévedt!

Szilágyi László

A községfejlesztés eredményei Algyőn

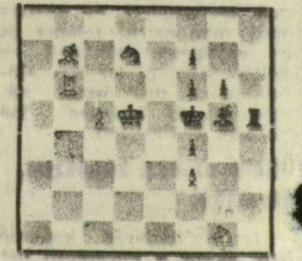
Befejezték Algyőn az 1961-es évre tervezett községfejlesztési munkálatokat. Még tavaly elkezdtek a piactér építését. Az idén már elkészült 2 darab 70 méter hosszú, 7 méter széles peronhellyel és négy betonasztallal. A község lakosai 12 ezer forint társadalmi munkával járultak hozzá ehhez.

Községfejlesztési alpból megépítettek 800 négyzetméter hidegszfalt járdát is. Emellett a vízhálózatot 1300 méterrel bővítették. Ebből 300 méter társadalmi munkával készült el, s a lakosok 6 ezer forinttal hozzájárultak a cső árához is. A vízhálózati társadalmi munkáknál különösen jó példával jártak elől Faragó István és lakótársai. Az 5600 lakosú Algyőnek így jelenleg 14 közkifolyója van.

SAKK

A megyei területi csapatdöntők befejeződtek. Az északi csoportban a Debreceni EAC, a délben az Orosházi Kinizsi, a dunántúli csoportban a Győr MÁV és a Sztálinvárosi Kohász győztek. Mind a négy csapat rész vesz az ősszel kezdődő Maróczy csapatversenyen. Ezt a csapatversenyt, mely lényegében az OB III osztályának felel meg, a tavalyihoz hasonlóan két csoportban bonyolítják le. A Magyar Sakkszövetség még nem döntött, hogy az OB I-ből kiesett SZVSE és a Pécsi Kinizsi melyik csoportban játszanak.

Hf6. 4. Hf3. dxc. 5. a4. e5. 6. e4. exd. 7. Vxd4. Vxd4. 8. Hxd4. e6. 9. Hdb5. Ha6. 10. Fxe4. Fc5. 11. Ff4. Ke7. 12. 0-0. Fd7. 13. e5. Hh5. 14. Fe2. Bbc8. 15. Fe2. g6. 16. He4. Fxe3. 17. fxe. Bc2. 18. Hd6. Bf8. 19. Fxa6. bxa. 20. g4. Hg7. 21. Hf6. Fc6. 22. Bf1. sötét feladta.

Világos: Kd5, Bb6, Fb7, Hd7 Hg1, gyalogok: c5, f3, (7) Sötét: Kf5, Bh5, Fg5, gyalogok: f7, f6, g6, f4, (7) Világos indul s a harmadik lépésben mattot ad! (Mayland feladványa)

A múlt heti feladvány megoldása: 1. Bxa7+, Vxa7, 2. Ba5!!

Rádióműsor

KOSSUTH-RÁDIO

Szerda

4.25 Rákóczi induló. 4.30 Hírek. 4.35-7.50 Vidéman. Frissen. Közben: 5.00 Falurádió. 5.30 Hírek. 6.20 Orvosi tanácsok. 6.40 Hírdetőszo. 6.59 Időjelzés. 7.00 Hírek. 7.10 Új könyvek. 7.30 Műsornaptár. 7.59 Időjelzés. 8.00 Műsorismertetés. 8.08 Technikai szünet. 8.10 Népi zene. 9.00 A Pál utcai fiúk. Folytatás. 9.30 Könyvű zene. 10.00 Hírek. lap-szemle. 10.10 A kis Mária. Elbeszélés. 10.30 Elhangzott műsorainkból. 11.30 Napirend. 12.00 Óra Déli harangszó. 12.15 Táncczene. 13.00 Papírbar. Folytatás. 13.30 Új oneratívtelevíziókból. 13.35 Dalok a barátságért. 14.10 Zenekar műsora. 15.00 Hírek. Közlemények. 15.05 Időjárásjelentés. 15.10 Rob. Roy. Rádiójáték. 16.11 Népi zene. 16.30 A Keleti-tenger Hete. 16.40 Schumann-dalok. 16.00 Műsorismertetés. 17.00 Hírek. 17.15 Aláírtélműsor. 17.55 Gondolat. 18.35 Lengyel Zenei Hét. 19.05 Kerekasztal. 19.20 Operatársulatok. 19.34 Jó éjszaka! szerekek! 20.00 Esti kronika. 20.35 Új tánczenei felvételekből. 20.55 Hangverseny a stúdióban. Közben: 21.30-21.31 Az ós Kálmán. Vers. 22.00 Hírek. 22.00 Új évetversenyeredmények. 22.25 Népi zene. 23.00 Operatársulatok. 23.40 Ha aoltam este a lámpát... Közben: 24.00-0.10 Hírek. 9.30 Himnusz.

PETŐFI-RÁDIO

5.00 Reggeli zene. 6.30 Műsornaptár. 6.50 Torna. 8.00-8.10 Hírek. 14.00 Időjárás- és vízállásjelentés. 14.15 Táncczene. 14.40 Operatársulatok. 15.00 Hírek. 15.00 A barátság díszereje. 15.35 Fúvószené. 17.05 Hangverseny a stúdióban. 17.45 Szárnyas mezőreink. 18.00 Hírek. 18.05 Régi magyar muzsika. 18.35 Rádiójáték. 19.00 Hírek. 19.05 Táncczene. 19.30 Orvosi tanácsok. 19.35 Liszt-Weiner: Változatok Bach Weinen-Klagen c. kantáta-

jának témáira. 19.45 Sporthíradó. 20.00 Szóktetés a szerályból. Részletek. 20.40 Falurádió. 21.00 Hírek. 21.05 Pest megér egy eszt... 22.35 Ungár Imre Bartók-műveket zongorázik. 23.00 Hírek. 23.15 Műsorzárás.

Televízióműsor

19.15 A kisfilmek kedvelőinek. I. Aranyból és bronzból. Cseh-szlovák film. 2. A Föld szelepei. Német film. 19.35 Ipari mozaik. 20.10 Sásdi Sándor (Nyole hold föld). TV-játék. (Ism.) Kb. 21.30 Este a Gundelben... Közreműködik: Lakatos Toni és zenekara, valamint Rab Erzsébet és Tekeress Sándor.

Háztartási zsiradékot színszappanra cserélünk. Cseretelepek: Gogol utca 26. 7.30-15.30-18. Szabadsajtó u. 72. 7.30-15.30 Szappanfőző KFTZ